

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Simulare

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- ☐ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- ☐ Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL 1

30 puncte

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre situațiile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. În structura unui termen, componenta lingvistică reprezintă:
 - a. noțiunea redată de termenul respectiv
 - b. un cuvânt sau un grup de cuvinte
 - c. mulțimea de obiecte la care se referă termenul respectiv
 - d. raportul dintre intensiunea și extensiunea termenului respectiv
2. Raționamentul *Niciun om nu este nemuritor, deci toți oamenii sunt muritori*, este:
 - a. deductiv imediat, de tip conversiune prin accident
 - b. inductiv incomplet, de tip inducție științifică
 - c. deductiv imediat, de tip obversiune
 - d. deductiv mediat, de tip silogism
3. Între termenii *pix* și *stilou*, ca specii ale genului *instrument de scris* există un raport de:
 - a. identitate
 - b. încrucișare
 - c. contrarietate
 - d. ordonare
4. Predicatul logic al propoziției *Toți studenții inteligenți sunt persoane apreciate* este:
 - a. studenții
 - b. sunt persoane
 - c. persoane
 - d. persoane apreciate
5. Rezultatul operației de clasificare îl reprezintă:
 - a. elementele clasificării
 - b. criteriul
 - c. clasele
 - d. fundamentul clasificării

6. Din punct de vedere intensional, termenul *pisică siameză* este:
- a. general, absolut
 - b. concret, compus
 - c. negativ, precis
 - d. nevid, compus
7. Alegeți caracteristica care nu corespunde inducției complete:
- a. clasa de obiecte trebuie să fie finită
 - b. fiecare element al clasei poate fi evaluat individual
 - c. concluzia are un caracter probabil
 - d. concluzia are un caracter cert
8. Inducția incompletă este:
- a. o particularizare, pornind de la toate obiectele unei clase
 - b. o particularizare, pornind de la o parte din obiectele unei clase
 - c. o generalizare, pornind de la toate obiectele unei clase
 - d. o generalizare, pornind de la o parte din obiectele unei clase
9. Seria de termeni ordonați crescător din punct de vedere intensional este:
- a. tacâmuri, cuțit, obiect de uz casnic, cuțit de bucătărie
 - b. cuțit, tacâmuri, cuțit de bucătărie, obiect de uz casnic
 - c. obiect de uz casnic, tacâmuri, cuțit, cuțit de bucătărie
 - d. obiect de uz casnic, tacâmuri, cuțit de bucătărie, cuțit
10. Propoziția categorică *Nimeni nu se naște învățat* este:
- a. particulară afirmativă
 - b. particulară negativă
 - c. universală afirmativă
 - d. universală negativă

20 de puncte

B. Fie termenii A, B, C, D și E astfel încât termenul C se află în raport de încrucișare cu termenul D; termenul B este gen pentru C și D, dar se află în raport de încrucișare cu termenii A și E. Termenul E este subordonat termenului A și ambii sunt în raport de opoziție cu termenii C și D.

1. Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni.

2 puncte

2. Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera A, iar propozițiile false cu litera F):

- a. Niciun E nu este D.
- b. Toți A sunt E.

- c. Unii C nu sunt B.
- d. Unii E sunt A.
- e. Toți B sunt C.
- f. Unii C sunt D.
- g. Niciun C nu este A.
- h. Unii D sunt E.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

- 1. Toate articolele de filosofie sunt texte greu de înțeles.
- 2. Unele raționamente sunt inducții incomplete.
- 3. Nicio pârtie de ski nu este un teren accidentat.
- 4. Unele regimuri politice nu sunt autoritare.

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, subcontrara propoziției 2, contradictoria propoziției 3 și supraalternă propoziției 4.

8 puncte

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural.

8 puncte

C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, obversa conversei contradictoriei propoziției 3, respectiv, obversa contrarei propoziției 1.

6 puncte

D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: Întrucât *niciun judecător nu este coruptibil, reiese că toți judecătorii sunt incoruptibili.*

Y: Dacă *unii logicieni nu sunt persoane înzestrate cu o gândire critică, atunci unele persoane înzestrate cu o gândire critică nu sunt logicieni.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului Y. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: **ee-2, iai-3**.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență.

10 puncte

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, prin care să justificați propoziția “*Unele examene la logică sunt probe dificile*”.

8 puncte

C. Fie următorul silogism: *Dacă unii fotbaliști sunt campioni mondiali, atunci unii fotbaliști sunt performanți, pentru că toți campionii mondiali sunt performanți.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera A, iar propozițiile false cu litera F):

1. Termenul mediu este distribuit numai în premisa majoră.
2. Predicatul logic al concluziei este reprezentat de termenul *champion mondial*.
3. Concluzia silogismului este o propoziție universală afirmativă.
4. Termenul minor este nedistribuit în concluzie, dar distribuit în premisă.
5. Premisa majoră a silogismului este o propoziție universal afirmativă

5 puncte

D. Fie următoarea definiție:

Elicopterul este un aparat de zbor.

1. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **3 puncte**
2. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul 1. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „elicopter”. **4 puncte**